

.../2026. (... ...) OGY határozat

az egyházak jogállásának és a vallásszabadság szabályozásának átfogó felülvizsgálatáról

Az Országgyűlés abból kiindulva, hogy

- a lelkiismereti és vallásszabadság a legalapvetőbb emberi szabadságjogok közé tartozik;
- a polgári jogegyenlőség elve megköveteli, hogy az állam egyetlen polgárának hitét vagy meggyőződését se tekintse másokénál előbbrevalónak;
- az állam feladata a lelkiismereti és vallásszabadság szabad gyakorlásának biztosítása, különösen a hit vagy meggyőződés szabad megválasztásának, vállalásának, gyakorlásának, kinyilvánításának vagy annak mellőzésének, valamint az ezek szerinti életvitel megválasztásának garantálása;
- az állam nem tehet különbséget polgárai között azok hite vagy meggyőződése alapján, és törvényei minden polgárra azonos módon, meggyőződésüktől függetlenül alkalmazandók;
- az állam világnézeti semlegességéből következően a fenti tilalom kiterjed mindazon közösségekre, szervezetekre és intézményekre is, amelyeket a polgárok hitük vagy meggyőződésük gyakorlására, illetve az ezek szerinti életvitelük elősegítésére hoznak létre;

az alábbi határozatot hozza:

1. Az Országgyűlés felhívja a Kormányt, hogy 2026. december 1-ig terjesszen az Országgyűlés elé olyan törvényjavaslat-csomagot, amely a lelkiismereti és vallásszabadság jogával összefüggő szabályozás átfogó felülvizsgálatát és újraszabályozását tartalmazza, különös tekintettel az állam és az egyházak elválasztásának, a vallási közösségek közötti egyenlő bánásmódnak, valamint a közfeladat-ellátás és a hitéleti tevékenység elhatárolásának követelményeire. A törvényjavaslat-csomag ennek keretében:
 - a) hatályon kívül helyezi a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvényt, és ezzel egyidejűleg – a jogbiztonság és a jogfolytonosság követelményeinek biztosítása érdekében – átmeneti szabályokat állapít meg az új szabályozás hatálybalépéséig;
 - b) az új szabályozás kialakítása során irányadónak tekinti a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény 2010. május 14-én hatályos szabályozási elveit;
 - c) biztosítja, hogy az egyházak jogállása és működése tekintetében az állam világnézeti semlegessége és az egyenlő bánásmód követelménye érvényesüljön;

- d) az egyházak közfeladatot ellátó tevékenységét a közhasznú tevékenység körében ismeri el, és biztosítja, hogy e tevékenységekhez kapcsolódó jogosultságok és kedvezmények a közfeladat-ellátás tényleges tartalmához és arányához igazodjanak;
- e) kimondja, hogy az egyházak számára többletjogosultság kizárólag kivételesen, a vallásgyakorlás lényeges feltételeinek biztosítása érdekében, törvényben meghatározott, objektív és átlátható feltételek mellett állapítható meg, és az ilyen döntések bíróság előtt megtámadhatók;
- f) biztosítja, hogy az egyház által fenntartott nevelési-oktatási, kulturális, szociális, egészségügyi, sport, valamint gyermek- és ifjúságvédelmi intézmények jogállása és működési feltételei főszabályként azonosak legyenek az azonos tevékenységet végző állami, önkormányzati, alapítványi vagy magánfenntartású intézményekével, azzal, hogy az intézmény vallási jellegéből fakadó, szükséges és arányos eltérések törvényben megállapíthatók;
- g) rögzíti, hogy az egyházak által fenntartott intézmények közfeladat-ellátásához nyújtott költségvetési támogatás azonos feltételek és átlátható szabályok szerint történik, mint más fenntartók esetében;
- h) kimondja, hogy közvetlen költségvetési támogatás hitéleti tevékenységre főszabályként nem nyújtható, kivéve, ha azt törvény közérdekből, átlátható és diszkriminációmentes feltételek mellett lehetővé teszi;
- i) rögzíti, hogy az egyházi jogi személyek és az egyház alkalmazásában álló személyek adózására az azonos jogállású világi szervezetekre és személyekre irányadó általános szabályok vonatkoznak;
- j) biztosítja, hogy az egyház által fenntartott intézmények működésére az egyenlő bánásmód követelménye és a diszkrimináció tilalma – különösen az egyenlő bánásmódról szóló jogszabályokkal összhangban – teljes körűen érvényesüljön;
- k) megtiltja az állami és önkormányzati szervek számára az egyházak közötti indokolatlan megkülönböztetést;
- l) rendelkezik azon vallási közösségek jogainak helyreállításáról és kártalanításáról, amelyek a korábbi szabályozás következtében indokolatlan hátrányt szenvedtek, különös tekintettel a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösségre;
- m) biztosítja az egyházak nyilvántartásba vételének és jogállásuk elismerésének bírósági, objektív és átlátható eljárását;
- n) előírja az egyházak közpénzfelhasználásával kapcsolatos gazdálkodásának átláthatóságát és ellenőrizhetőségét.

2. Az Országgyűlés felkéri a Kormányt, hogy a törvényjavaslat kidolgozása során vegye figyelembe az Alaptörvény rendelkezéseit, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezményéből és az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatából fakadó követelményeket.
3. Ez a határozat a közzétételét követő napon lép hatályba.

Indokolás

A lelkiismereti és vallásszabadság az Alaptörvényben biztosított alapvető jog, amelynek érvényesülése a demokratikus jogállam egyik meghatározó feltétele. Az elmúlt évek jogalkalmazási tapasztalatai és a hatályos szabályozás működése azonban több olyan problémát is felszínre hozott, amelyek indokolttá teszik az egyházak jogállására, működésére és az államhoz fűződő viszonyára vonatkozó szabályozás átfogó felülvizsgálatát.

Az elmúlt időszak kormányzati gyakorlata az állam és az egyházak alkotmányos elválasztásának elvét több ponton elmosta. A közfeladatok jelentős részének egyházi fenntartásba történő kiszervezése, valamint az egyes egyházak eltérő mértékű állami támogatása olyan helyzetet eredményezett, amelyben az állam világnézeti semlegessége sérül, és a vallási közösségek közötti egyenlő bánásmód követelménye nem érvényesül maradéktalanul. E gyakorlat következtében olyan feladatok is egyházi fenntartókhoz kerültek, amelyek ellátása nem minden esetben biztosított azonos színvonalon, illetve amelyek esetében nem érvényesülnek következetesen az állami és önkormányzati intézményekre irányadó garanciák. Mindez indokolttá teszi a közfeladat-ellátás és a hitéleti tevékenység világos elhatárolását, valamint a fenntartói formától független, egységes szabályozási és finanszírozási rendszer kialakítását.

A határozati javaslat célja ezért, hogy a 2026. évi országgyűlési választásokat követően felálló Kormány számára világos jogalkotási feladatként határozza meg egy olyan új szabályozási keret kialakítását, amely egyidejűleg biztosítja az alkotmányosság követelményeinek érvényesülését, a jogbiztonság megerősítését, valamint a vallási közösségek közötti egyenlő bánásmód következetes érvényesítését.

A javaslat ennek megfelelően arra irányul, hogy helyreállítsa az egyházak jogállásának átlátható, egységes és kiszámítható rendszerét, megszüntesse azokat a szabályozási és jogalkalmazási eltéréseket, amelyek egyes vallási közösségeket indokolatlanul hátrányos helyzetbe hoztak, továbbá biztosítsa a hazai szabályozás összhangját az Alaptörvény rendelkezéseivel és az alkotmányos követelményekkel.

A 2011. évi CCVI. törvény alkalmazása során több olyan alkotmányossági aggály és gyakorlati probléma merült fel, amelyek szükségessé teszik a szabályozás felülvizsgálatát és új alapokra helyezését. A korábbi, 1990. évi IV. törvény szabályozási megoldásai – különösen az elismerési rendszer kiszámíthatósága és a politikai mérlegeléstől való relatív

függetlensége – irányadóként szolgálhatnak az új szabályozás kialakítása során, és hozzájárulhatnak a jogbiztonság megerősítéséhez.

A javaslat rögzíti, hogy az egyházak közfeladat-ellátó tevékenysége a közhasznú tevékenység körében értékelendő. Ennek célja annak biztosítása, hogy a közösségi, oktatási, szociális, kulturális és karitatív feladatokat ellátó vallási közösségek az általuk ténylegesen végzett tevékenységhez igazodó, egységes és átlátható feltételek mellett működhessenek, és ne kerüljenek indokolatlanul hátrányos helyzetbe más, azonos feladatokat ellátó szervezetekhez képest.

A javaslat elvi élel mondja ki, hogy az egyházak számára többletjogosultságok és kedvezmények kizárólag kivételesen, a vallásgyakorlás lényeges feltételeinek biztosítása érdekében, törvényben meghatározott, objektív és átlátható feltételek mellett állapíthatók meg. A bírósági felülvizsgálat lehetőségének biztosítása a jogállamiság követelményeinek érvényesülését szolgálja.

Az egyházi fenntartású intézmények jogállásának és finanszírozásának egységes elvek mentén történő szabályozása hozzájárul a közszolgáltatások területén az egyenlő feltételek megteremtéséhez. A cél az, hogy az azonos tevékenységet végző intézmények – fenntartójuktól függetlenül – azonos szabályok szerint működjenek, és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférésben ne keletkezzenek indokolatlan különbségek.

A közpénzek felhasználásának átláthatósága és világnézeti semlegessége érdekében a javaslat főszabályként kizárja a hitéleti tevékenység közvetlen költségvetési támogatását, ugyanakkor lehetőséget biztosít törvényben meghatározott, átlátható és diszkriminációmentes kivételek alkalmazására.

Az adózási szabályok egységesítésének célja az, hogy megszűnjenek az indokolatlan eltérések az egyházi és nem egyházi szereplők között, ezáltal erősödjön az adórendszer átláthatósága és méltányossága.

A javaslat kiemelt jelentőséget tulajdonít az egyenlő bánásmód követelménye érvényesítésének, valamint annak, hogy az egyházi fenntartású intézmények működése is teljes körűen összhangban álljon az alapvető jogokkal és az emberi jogi normákkal.

Az állami és önkormányzati szervek vonatkozásában a diszkrimináció tilalmának kifejezett rögzítése a világnézeti semlegesség gyakorlati érvényesülésének garanciája.

A korábbi szabályozásból eredő jogsérelmek orvoslása, valamint az indokolatlan hátrányt szenvedett vallási közösségek jogainak helyreállítása a jogállami működésbe vetett bizalom helyreállítását szolgálja.

A javaslat megvalósítása érdekében szükséges a kapcsolódó jogszabályok átfogó felülvizsgálata és módosítása annak érdekében, hogy az itt megfogalmazott elvek a jogrendszer egészében következetesen és ellentmondásmentesen érvényesüljenek.